

Történetmondás

Sok beszédnek sok az alja.

**Készítette:
Szűcs Budai Engelbert
magyartanár**

Weöres Sándor verse

Juli néni, Kati néni
- Letye - petye - lepetye! -
Üldögélnek a sarokban,
Jár a nyelvük, mint a rokka
- Letye - petye - lepetye! –

Bárki inge, rokolyája
- Letye - petye - lepetye! -
Lyukat vágnak közepébe,
Kitűzik a ház elébe
- Letye - petye - lepetye!

Mikszáth Kálmán: A pletyka

„...Nem ültetik, mégis megterem; nincsen sem apja, sem anyja, mégis legszélesebb az atyafisága: nem hívják meg az estélyekre, névnapokra, bálokra, mégis a legszívesebben látott vendég. Az arisztokrácia csakúgy szereti, mint a nép; otthonos mindenütt, Spanyolországban éppúgy, mint Amerikában. Az emberek szeretnek vele foglalkozni, dédelgetik, ápolgatják; nem csoda aztán, ha olyan gyorsan nő mint a hógomoly. Néha rásüt a napfény s mielőtt kárt okozna, elolvad mint a hógomoly, de gyakrabban nem olvad el, hanem súlyos kővé tömörödik s agyonzúzza azt a tárgyat, amelyik véletlenül eléje akad, éppen mint a hógomoly. A gyermek, mikor az első marék havat almányi labdává gyúrta kicsiny kezeivel, nem gondolja meg, hogy, mikor az a labda görgeteggé gyarapszik, legurulhat a hegyoldalról s leterítheti éppen arra menő édesapját. Aki pedig legelőször gyúrja meg a pletykát semmiből, még kevésbé gondol rá, hogy hát ez az élvezetcikk még sokba kerülhet valakinek... De hát mit is csinálna a sok asszony-néni, ha a kávé mellett csak a vajas kiflit volna szabad mártogatni a kávéba, embertársaikat pedig agyon kellene hallgatniok, és nem volna szabad szintén bemártogatni egy kis pletyka-szószbba; hiszen nem hálnak meg tőle, de még csak a kis ujjok sem görbül bele... aztán az embernek mégis csak elmegy mellette az ideje.... És ami szabad az egyiknek, szabad a másiknak is, amit pedig mindnyájan tesznek, az általános szabály, ami pedig általános szabály, az nem lehet hiba; tehát a pletyka nem is hiba...” /Olvaókönyv 16. oldal/

Mikszáth Kálmán: A pletyka

„...Néha ugyan történik egy-egy kellemetlen eset, amelynek okául némely szórszálhasogató, ki minden dolognak szeret elejére járni, a pletykát állítja; de hát én istenem, nem történik-e a legártatlanabb dologból néha a legnagyobb szerencsétlenség! - s kinek jutott eszébe valaha a legártatlanabb dolgot gonosznak mondani?... Ami szerencsétlenség a pletyka miatt történik, annak a vakeset az oka, és bizonyára semmi más... hanem ki tehet arról, hogy már az ember úgy van teremtve az istentől, miszerint szeret elmélkedni más emberek fölött, különösen akkor, ha az ember véletlenül hatvanesztendőssé asszonyoság; ha pedig már egyszer benne van az elmélkedésben, tovább fűzi gondolatait mindaddig, míg összefüggő egészé alakulnak. Ez a gondolatfűzér lehet aztán vagy igaz, vagy nem igaz. Az igazat kitalálni nem nagy mesterség, sem nem érdem; hanem nem csupán azért van az embernek feje, hogy a búbos főköttöt legyen hova tenni, de azért is, hogy teremjen benne valami. Kolumbus sem látta soha Amerikát, mégis fölfedezte. Máli néni sem látta vagy hallotta soha, hogy Baroghi Aladárnénak tiltott viszonya van Kádas Lacival, mégis úgy gondolta, hogy felfödözte... a gondolomformán elmondott hír végigjárja két hét alatt az egész vármegye úri köreit, s mire a harmadik héten visszakerül Máli nénihez, a jó asszonyoság már rá sem ismer a tulajdon elmeszülöttjére, hanem irtózattal csapja össze kezeit...”

<http://tollal.hu/mu/mikszath-kalman:-pletyka>

<https://mek.oszk.hu/00900/00906/00906.pdf>

Mikszáth Kálmán: A pletyka

Rosszindulatú szóbeszéd, mendemonda – egy személyes ügyet, illetve kitalált vagy elferdített esetet alattomosan mások előtt kitárgyaló, kitergető, felelőtlen vagy ártó szándékú híresztelés, amely az érintett személy becsületét érinti, őt gyanúba, rossz hírbe hozza.

A pletyka kikezdi az ember jó hírét.

Átvitt értelemben:

A **híresztelés terjesztése**, amely a rosszindulatú szóbeszéd megnyilvánulása; bizalmas fecsegés; pletykálás.

A közös kávézás során mindig van egy kis pletyka.

Híresztelő személy, aki felelőtlenül vagy rosszindulatúan, alattomosan terjeszti az ártó szándékú szóbeszédet.

Az öregasszonyról mindenki tudja a faluban, hogy nagy pletyka.

Kúszónövény, amelynek szára a földdel érintkező csomóinál gyökeret ereszt. Nyél nélküli, hosszúkás, tojásdad alakú levelei fajtól függően többfélék lehetnek: vannak alul-felül zöldek, lehetnek alul piroslók, illetve felül ezüstös csíkosak.

A pletyka gyorsan hosszú, lelógó szárakat ereszt.

Mikszáth Kálmán: A pletyka

- nem ültetik, mégis megterem;
- nincsen sem apja, sem anyja, mégis legszélesebb az atyafisága;
- nem hívják meg az estélyekre, névnapokra, bálokra, mégis a legszívesebben látott vendég;

Mikszáth Kálmán: A pletyka

- az arisztokrácia csakúgy szereti, mint a nép;
- az emberek szeretnek vele foglalkozni, dédelgetik, ápolgatják;
- nem csoda aztán, ha olyan gyorsan nő, mint a hógomoly;
- gyakrabban nem olvad el, hanem súlyos kővé tömörödik;

Mikszáth Kálmán: A pletyka

a pletyka metaforái:

- vendég
- hógomoly
- kő
- görgeteg
- élvezetcikk
- pletyka-szósz

Mikszáth Kálmán: A pletyka

Értelmezzük:

Néha rásüt a **napfény** s mielőtt kárt okozna, elolvad mint a hógomoly,...

Napfény = Szeretet

Mikszáth Kálmán: A pletyka

A Móricz-szöveg szerint miért nem hiba a pletyka?

- mert általános szabály:

„És ami szabad az egyiknek, szabad a másiknak is, amit pedig mindnyájan tesznek, az általános szabály, ami pedig általános szabály, az nem lehet hiba;”

Szerinted, hiba-e, bűn-e a pletykázás?

Miért? Indokold meg!

Mikszáth Kálmán: A pletyka

Egy bolond százat csinál.

Jelentése:

*Az emberek könnyen utánozzák tömegesen valaki hülyeségét.
(öltözködés, viselkedés, szavajárás...)*

Mikszáth Kálmán: A pletyka

Az étel íze a sótól, az ember íze a szótól.

Kéz-ütötte seb beforrad, nyelv-okozta seb nem forrad.

A szavaknak súlya legyen, ne száma!

Hegyet, követ víz rongál, embereket szó rongál.

A bulvársajtó és a bulvárhírek

tágabb értelemben: **bulvármédia**

gyűjtőfogalom, a populáris, felszínes, egyszerűsített gondolati tartalmakat közvetítő, esetleg népszerűség-hajhász médiatermék jelzője

sajátos eszközeivel az azt közvetítő közeg (pl. újság, könyv, tévé-, rádióműsor, előadás, elektronikus média) fogyasztását (példányszámszámát, nézettségét) hivatott növelni.

A bulvár, mint fogalom, a mai, média által irányított világ előtt is létezett. Alapja akkor és most is, az emberek pletykák iránti vonzódása.

Már azok az ókori falfirkák is bizonyos mértékig ide sorolhatók, amelyekben ismeretlenek leplezetlenül, sokszor megbízásos alapon ábrázolták híres, közismert emberek magatartására vonatkozó ítéleteiket, meglehetősen szabad szájú, obszcén formában.

A valódi, mai értelemben vett bulvár tartalmú média kialakulása a XIX. század utolsó harmadára tehető, amikor néhány kiadó felismerte az utcán „korzózó” polgárok között terjesztett újságok üzleti jövedelmezőségét.

Az utcán és kávéházakban olvasható, gyorsan avuló sajtótermékeknél szinte követelmény volt a közérthetőség, a gyors tájékoztatás és a végletes egyszerűsítés.

A napi pletykákat azonnal továbbítani kellett;

Az olvasóközönség megszerzésében fontos szerepet játszott a „hírlapi kacsa”, vagyis az álhírek, torz információk terjesztése is.

A bulvársajtó és a bulvárhírek

A bulvármédia eszköze **az érzelmi befolyásolás**

A bulvármédia minden témát kihasznál, amelyet az annak megfelelő érzelmi töltéssel az olvasó elé tárhat.

Kíváncsiság

Szenzációéhség

Irigység

Részrehajlás

Nyereségvágy

Hiszékenység

Félelemkeltés

Tehetlenség

Együttérzés

Sajnálat

Szánalom

Meghökkenés

Történetmondás

Egyszer egy pletykás asszony megtért. Elment plébánosához és az Úr előtt megvallotta bűneit.

- Hogyan tehetném jóvá, amit elkövettem? Mit tegyek? Adjon tanácsot!

- Fogjon egy kispárnát, bontsa fel és minden ember ajtaja elé, akit megpletykált, tegyen egy tollat! - tanácsolta az atya.

Az asszony furcsállta a tanácsot nagyon, de mivel bűnbánata igazi volt, megtette. Ment vissza nagy örömmel:

- Kitettem a tollakat!

- Most menjen el mindenhová és szedje össze őket! - mondta az atya.

Az asszony nagyra nyitotta a szemét a csodálkozástól, de nem szólt semmit. Elindult, hogy összeszedje a tollakat... Másnap szomorúan jött vissza:

- Plébános Atya! Egyetlen tollat sem találtam! Elfújta a szél...

- Látja, kedvesem, ilyen a pletyka is! Kimondja az ember, de azután már visszavenni nem tudja! Kérjen bocsánatot a közösség előtt is és többé ne hordjon híreket!

Az asszony megfogadta a tanácsot is és az Úr áldott gyermeke lett. Az elvesztett bizalmat is visszakapta egy idő után a testvérektől, mert nyelvét csak bátorításra használta azután.